

СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ

«Теорії цивілізацій і міжкультурна комунікація»

Ступінь вищої освіти – Доктор філософії

Спеціальність: 033 «Філософія»

Освітня програма: «Філософія»

Рік навчання: 1, семестр 2

Форма навчання: денна, заочна

Кількість кредитів ЄКТС: 4

Мова викладання – українська

Лектор курсу

Гольцов Андрій Геннадійович, доктор політ. наук,
доцент кафедри філософії та міжнародної комунікації

Контактна інформація
лектора (e-mail)

Andrgengolts1@nubip.edu.ua

Сторінка курсу в eLearn

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Теорії цивілізацій і міжкультурна комунікація» належить до циклу вибіркового освітнього компоненту освітньо-наукової програми «Філософія». Вивчення даної дисципліни покликане сприяти формуванню наукового світогляду здобувачів вищої освіти за третім (освітньо-науковим) ступенем, підвищенню рівня їхнього інтелектуального розвитку, здобуття навичок проведення наукових досліджень сучасних культурних процесів, трансформацій та взаємодій на різних ієрархічних рівнях організації суспільства. За умов глобалізації сучасного світу відбувається розширення просторових меж та прискорення інтенсивності політичних, економічних, соціальних та культурних процесів. При цьому взаємодії великих людських спільнот у культурно-цивілізаційній площині вирізняються своїми специфічними особливостями. Особливо актуальною постає проблема забезпечення рівноправного та плідного діалогу між локальними цивілізаціями, зокрема в культурній сфері.

Метою дисципліни «Теорії цивілізацій і міжкультурна комунікація» є формування у майбутніх докторів філософії за спеціальністю «Філософія» теоретичних знань щодо сучасних цивілізаційних теорій та комунікацій між людськими спільнотами у царині культури; набуття здатностей продукувати нові ідеї, розвиток вмінь та навичок розв'язувати наукові проблеми у сфері філософії, при проведенні самостійних наукових

досліджень застосовувати сучасні методологічні підходи та методики філософських та культурологічних студій.

Завдання дисципліни «Теорії цивілізацій і міжкультурна комунікація»:

- засвоєння термінології та дослідницьких підходів, що використовуються в цивілізаційних студіях;

- вивчення загальних закономірностей розвитку людських спільнот на глобальному, регіональному та державному різних ієрархічних рівнях;

- розуміння сутності провідних цивілізаційних теорій, які існують у світовій науці;

- виявлення основних закономірностей виникнення та розвитку міжкультурних комунікацій;

- оволодіння вміннями та навичками аналізувати цивілізаційний розвиток, оцінювати стан міжкультурних комунікацій, виявляти проблеми та перспективи їхнього розвитку.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Теорії цивілізацій і міжкультурна комунікація» аспірант повинен **знати**:

- особливості генезису та динаміки розвитку цивілізаційних процесів у світі та його регіонах;

- історичний розвиток цивілізаційних студій, сутність провідних цивілізаційних теорій;

- основні засади методології та провідні методики цивілізаційних та культурологічних досліджень;

- актуальні проблеми, що виникають внаслідок взаємодій між різними цивілізаційними спільнотами; проблеми взаємодії між великими людськими спільнотами у культурній сфері;

- доцільні підходи до розв'язання проблем міжкультурних комунікацій у сучасному глобалізованому світі.

вміти:

- виявляти особливості генезису та розвитку окремих цивілізаційних спільнот в історичному минулому;

- розкривати сутнісні риси окремих цивілізаційних теорій, виявляти їх адекватність сучасному розвитку суспільства;

- проводити порівняльний аналіз сучасних локальних цивілізацій;

- використовувати сучасні методи вивчення культурних систем та міжкультурних комунікацій;

- виявляти сутність актуальних проблем співіснування цивілізацій, визначати шляхи врегулювання проблем міжкультурних комунікацій у сучасному світі.

Набуття компетентностей:

Інтегральна компетентність:

Здатність продукувати нові ідеї, розв'язувати комплексні проблеми у сфері філософії, застосовувати методологію наукової та педагогічної діяльності, а також проводити власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК01. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК02. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК03. Здатність працювати в міжнародному контексті.

ЗК05. Здатність розв'язувати комплексні проблеми філософії на основі системного наукового світогляду та загального культурного кругозору із дотриманням принципів професійної етики та академічної доброчесності.

ЗК06. Здатність до абстрактного мислення, критичного аналізу текстів, здатність оперативно опрацювати значні масиви інформації, генералізувати їх в загальну смислову структуру, виявляти слабкі місця, логічну чи смислову уразливість аргументації.

Спеціальні компетентності(СК):

СК1. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у філософії та дотичних до неї міждисциплінарних напрямів і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з філософії та суміжних галузей.

СК5. Здатність аналізувати, систематизувати та узагальнювати результати міждисциплінарних наукових досліджень у сфері філософії, оцінювати сучасний стан і тенденції розвитку філософії.

СК7. Знання предметної області філософії та розуміння сутності професійної діяльності, вміння об'єктивно та неупереджено викладати основні проблеми філософії.

СК8. Здатність до інтерпретації та узагальнення текстів, володіння текстологічною культурою філософа.

СК9. Здатність виявляти та пропонувати шляхи вирішення соціально-філософських, антропологічних, інвайроментальних проблем.

СК11. Здатність критично осмислювати події та явища сучасного життя, використовувати філософську рефлексію для формування власної світоглядної позиції, усвідомлювати моральну відповідальність за результати власної наукової діяльності, вміння використовувати філософські знання для роз'яснення глобальних проблем сьогодення.

Результати навчання (РН)

РН3. Ефективно застосовувати у фаховій діяльності знання основних положень теоретичної і практичної філософії, історії світової та вітчизняної філософської думки, а також основних напрямів та провідних тенденцій у сучасній світовій філософії.

РН5. Планувати і виконувати теоретичні дослідження з філософії та дотичних міждисциплінарних напрямів з використанням сучасного інструментарію, критично аналізувати результати власних досліджень і результати інших дослідників у контексті усього комплексу сучасних знань щодо досліджуваної проблеми.

РН13. Знання основних тенденцій розвитку науки й наукових досліджень у сучасному світі. Знання та розуміння генезису розвитку філософської думки. Вміння та навички виокремлювати на підставі знання напрямів і течій історії філософії актуальних соціально-філософських проблем та здійснення їхнього аналізу.

РН14. Знання та розуміння закономірностей і підстав розвитку світогляду та образу людини у різних соціокультурних та цивілізаційних середовищах та вміння пропонувати шляхи вирішення соціально-філософських, антропологічних, інвайроменталістських проблем відповідно до запитів сьогодення.

РНу15. Вміння та навички ведення науково-дослідницької діяльності у сфері філософії та дотичних до неї дисциплін індивідуально та в науково-дослідних групах (колективах). Вміння та навички налагодження наукової взаємодії з дослідниками, які мають власну світоглядну позицію та толерантне ставлення до інакодумства.

РНу16. Знання та розуміння закономірностей розвитку глобальних проблем людства, тенденцій еволюції світогляду та образу людини у різних соціокультурних середовищах та вміння на їхньому тлі ставити та вирішувати важливі наукові та педагогічні проблеми. Знання впливових концепцій і стратегій, в межах яких формується проблематика екологічної філософії, біоетики.

РНу17. Вміння та навички критичного аналізу подій та явищ суспільного життя, використання філософської рефлексії для формування власної світоглядної позиції, усвідомлення моральної відповідальності за результати власної наукової діяльності. Вміння та навички корелювання досягнення філософської думки з природничими, політичними, етичними знаннями.

РНу18. Знання та розуміння сутності та причини змін у поглядах на світ і людину. Вміння та навички аналізувати сучасні проблеми екосистеми та її вплив на розвиток суспільства, аналізувати напрямки діяльності суспільства в умовах екокризи. Вміння та навички ефективно використовувати філософський інструментарій в процесі аналізу усіх аспектів сучасного соціокультурного буття людства, й, особливо, в українському контексті.

СТРУКТУРА КУРСУ

Тема	Години (лекції/лабораторні, практичні, семінарські)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання
Змістовий модуль 1. Теорії цивілізацій				
Тема 1. Цивілізаційний розвиток людства	1/2	Знати основні підходи до трактування поняття «цивілізація» та термінологію цивіліграфічних студій. Розуміти сутність провідних підходів до розуміння глобальної та світової цивілізації. Аналізувати сутнісні особливості концепцій локальних цивілізацій. Виявляти основні проблеми об'єктивного пізнання цивілізаційного розвитку людства.	Усне опитування. Написання есе. Виконання завдання для самостійної роботи.	
Тема 2. Основні тренди історичного розвитку людських спільнот	1/2	Знати основні етапи історичного розвитку людського суспільства. Розуміти сутність провідних теорій, що розкривають сутність історичного розвитку людства. Аналізувати теорії історичного розвитку людських спільнот, зокрема циклічні. Застосовувати набуті знання для критичного аналізу історичних теорій.	Усне опитування. Виконання тестового завдання. Виконання завдання для самостійної роботи.	

		Виявляти основні проблеми об'єктивного пізнання історії людських спільнот.		
Тема 3. Розвиток цивілізаційних теорій	2/4	Знати основні засади цивіліографічних досліджень. Виявляти історичні підвалини виникнення уявлень про цивілізацію. Аналізувати особливості філософського осмислення цивілізації в добу Модерну. Визначати сутнісні риси кожної з досліджуваних цивілізаційних теорій. Вміти проводити порівняльний аналіз окремих цивілізаційних теорій, зокрема, М. Данілевського, О. Шпенглера, А. Тойнбі та ін. Застосовувати набуті знання та вміння для критичного аналізу цивілізаційних теорій.	Усне опитування. Виконання завдання для самостійної роботи.	
Тема 4. Сучасні цивілізаційні теорії	2/4	Знати особливості сучасних напрямів наукових досліджень в царині цивіліографічних студій. Виявляти основні причини актуалізації цивіліографічних студій наприкінці XX – на початку XXI ст.	Усне опитування. Стислий кейс. Виконання завдання для самостійної роботи.	

		<p>Пояснювати причини неоднозначних трактувань сучасного розвитку світової цивілізації та локальних цивілізацій. Розуміти принципи та логіку побудови сучасних філософських теорій щодо цивілізаційного розвитку людства. Вміти проводити порівняльний аналіз окремих цивілізаційних теорій, зокрема, С. Гантінгтона, Ф. Фукуяма, Н. Фергюсона та ін. Застосовувати набуті знання для критичного аналізу цивілізаційних теорій.</p>		
<p>Тема 5. Співвідношення цивілізації та культури в наукових теоріях</p>	1/2	<p>Знати особливості сучасних напрямів наукових досліджень в царині цивілізаційних студій. Розуміти вплив релігійного чинника на розвиток духовної культури локальних цивілізаційних спільнот. Вміти проводити аналіз культурного розвитку локальних цивілізацій. Вміти виявляти проблеми культурного розвитку певних цивілізаційних</p>	<p>Усне опитування. Стислий кейс. Написання есе. Виконання тестового завдання.</p>	

		спільнот.		
Змістовий модуль 2. Міжкультурні комунікації в глобальному світі				
Тема 6. Культурний розвиток людських спільнот	1/2	Знати основні етапи культурно-історичного розвитку людського суспільства. Розуміти сутність провідних теорій, що розкривають сутність історичного розвитку людства. Аналізувати теорії історичного розвитку людських спільнот, зокрема циклічні. Застосовувати набуті знання для критичного аналізу історичних теорій. Виявляти основні проблеми об'єктивного пізнання історії людських спільнот.	Усне опитування. Стислий кейс. Написання есе. Виконання завдання для самостійної роботи	
Тема 7. Глобалізація в культурній сфері	1/2	Знати основні поняття глобалістики. Розуміти провідні наукові підходи до дослідження глобальних процесів у сфері культури. Розуміти сутність процесів регіоналізації, глокалізації, глобалізації у сфері культури. Вміти здійснювати порівняльний аналіз культурно-цивілізаційного розвитку окремих регіонів світу.	Усне опитування. Написання есе. Виконання завдання для самостійної роботи.	
Тема 8. Процеси міжкультурної	2/4	Знати основні поняття з проблематики міжкультурної	Усне опитування. Стислий кейс. Написання есе.	

<p>комунікації</p>		<p>комунікації. Пояснювати особливості виникнення та історичного розвитку комунікацій між культурними спільнотами в локальних цивілізаціях. Розуміти сутність провідних процесів міжкультурної комунікації, вплив на них основних факторів. Аналізувати вплив науково-технічного прогресу на процеси міжкультурної комунікації. Використовувати методологію та окремі методики досліджень соціокультурної комунікації на різних ієрархічних рівнях організації суспільства. Виявляти основні тенденції розвитку процесів міжкультурної комунікації в регіонах та окремих країнах світу.</p>	<p>Виконання завдання для самостійної роботи.</p>	
<p>Тема 9. Етнокультурні особливості комунікацій у країнах світу</p>	<p>2/4</p>	<p>Знати основні поняття етнокультурології. Аналізувати основні підходи до трактування етнічного (та етнокультурного) розвитку людських спільнот. Характеризувати особливості</p>	<p>Усне опитування. Усне опитування. Стислий кейс. Написання есе. Виконання завдання для самостійної роботи</p>	

		<p>етнокультурних комунікацій в країнах Європи, а також в інших регіонах світу. Проводити порівняльний аналіз етнокультурних комунікацій в регіонах та країнах світу. Виявляти актуальні проблеми етнокультурного розвитку та комунікацій в окремих регіонах та країнах світу. Визначати найбільш доцільні шляхи врегулювання проблем етнокультурної комунікації.</p>		
<p>Тема 10. Сучасні проблеми міжкультурної комунікації</p>	<p>2/4</p>	<p>Розуміти сутність сучасних проблем міжкультурної комунікації на різних ієрархічних рівнях організації суспільства. Виявляти основні причини виникнення проблем міжкультурної комунікації. Аналізувати основні чинники сучасних міжцивілізаційних конфліктів у культурній сфері. Виявляти проблеми взаємодії культури сучасної «західної» («західно-християнської») цивілізації з культурами інших</p>	<p>Усне опитування. Стислий кейс. Написання есе. Виконання завдання для самостійної роботи. Виконання тестового завдання.</p>	

		цивілізацій. Визначати причини культурного ізоляціонізму окремих людських спільнот. Використовувати сучасні методи дослідження проблем міжкультурної комунікації. Визначати найбільш доцільні шляхи їх врегулювання.		
Всього за семестр				70
Екзамен				30
Всього за курс				100

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	Роботи аспірантів, які здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів може бути дозволено деканом факультету за наявності поважних причин.
Політика щодо академічної доброчесності:	Порушення норм академічної доброчесності при виконанні аспірантами навчальних та наукових робіт є неприпустимим. Несамостійне виконання тестових завдань, списування під час виконання модульного та семестрового контролю (заліку) заборонені (зокрема не допускається використання мобільних девайсів). Наукові роботи аспірантів, їхні реферати мають містити правильно оформлені посилання на використані джерела та літературу
Політика щодо відвідування:	Відвідування аспірантами занять є обов'язковим. У разі наявності об'єктивних причин (наприклад, довготривала хвороба, відрядження, міжнародне стажування) з дозволу декана факультету навчання аспіранта може здійснюватися за індивідуальним графіком (зокрема, у режимі онлайн)

ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється згідно з Положенням про екзамени та заліки у НУБіП України (від 03.03.2021 р.). Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою (і відповідною оцінкою за системою ECTS) і переводиться в національну систему оцінок, згідно із зазначеним вище «Положенням».

Відповідно до «Положення», рейтинг здобувача з навчальної роботи $R_{НР}$ стосовно вивчення певної дисципліни визначається за формулою:

$$R_{НР} = \frac{0,7 \cdot (R^{(1)_{ЗМ}} \cdot K^{(1)_{ЗМ}} + \dots + R^{(n)_{ЗМ}} \cdot K^{(n)_{ЗМ}})}{K_{Дис}} + R_{ДР} - R_{ШТР},$$

де $R^{(1)_{ЗМ}}, \dots, R^{(n)_{ЗМ}}$ – рейтингові оцінки змістових модулів за 100-бальною шкалою;
 n – кількість змістових модулів;

$K^{(1)}_{ЗМ}, \dots, K^{(n)}_{ЗМ}$ – кількість кредитів ECTS, передбачених робочим навчальним планом для відповідного змістового модуля;

$K_{дис} = K^{(1)}_{ЗМ} + \dots + K^{(n)}_{ЗМ}$ – кількість кредитів ECTS, передбачених робочим навчальним планом для дисципліни у поточному семестрі;

$R_{др}$ – рейтинг з додаткової роботи;

$R_{штр}$ – рейтинг штрафний.

Наведену формулу можна спростити, якщо прийняти $K^{(1)}_{ЗМ} = \dots = K^{(n)}_{ЗМ}$. Тоді вона буде мати вигляд

$$0,7 \cdot (R^{(1)}_{ЗМ} + \dots + R^{(n)}_{ЗМ})$$

$$R_{нр} = \dots + R_{др} - R_{штр} \cdot n$$

Рейтинг з додаткової роботи $R_{др}$ додається до $R_{нр}$ і не може перевищувати 20 балів. Він визначається викладачем і надається здобувачам рішенням кафедри за виконання робіт, які не передбачені навчальним планом, але сприяють підвищенню рівня знань студентів з дисципліни.

Рейтинг штрафний $R_{штр}$ не перевищує 5 балів і віднімається від $R_{нр}$. Він визначається викладачем і вводиться рішенням кафедри для здобувачів, які матеріал змістового модуля засвоїли невчасно, не дотримувалися графіка роботи, пропускали заняття тощо.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів/заліків	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано